

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Capvt Octavvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

COMMENTAR. CAPVT VII. 69

O equis et sanctiss simul atq; reueredijs iudicia domini.

Demum quoad **I**sraëlem, scilicet tam ad **R**egem, quam ad **p**opulum attinet, **M**igrabit, inquit, **I**sraël à terra sua. **M**ulta cum patientia illos multos pertulerat annis, et semper **D**eī sermonibus contradixerant. **D**eus autem accerrimus uindex est pro eis, et nō sustinet contemptum eorum perpetuum. **I**dcirco uidens **i**mpios **R**eges ac **P**rincipes **I**sraël sibi uere nunquam adqueuisse, sed semper ueritati cōtradixisse, **p**opulumq; suū eorum impietatib. ac mēdacijs fuisse concordē, ipsoꝝ regnū deleuit, et transtulit **I**sraël in **A**ssyrios, ut patet. 4. **R**eg. 17. quod hic **A**mos prænunciat. **V**iderint hæc qui ueritatem et dilectores eius persequuntur: **N**am impossibile est, eos tandem non abijci, qui **e**ternam **D**eī ueritatem abijciunt.

CAPVT OCTAVVM.

Summarium capituli. **P**rimo ex uisione calathi **K**itz, id est, ficorum, prophetat de **K**etz siue **K**itz, id est, sine **R**egni **I**sraël. **S**ecundo, prophetat aduersum maiorum ac negociatorum tyrānidem in pauperes populi, uicina illis mala prænuncians. **T**ertio, lucis, ac omnis letitiæ priuatione, ac exemplo luctus primogeniti, describit accerbitatem maiorum **I**sraëli imminentium. **Q**uarto, prophetat de exauescenda ac longè perniciosissima fame uerbi **D**eī.

PARS PRIMA.

I 4 Hæc

HAec ostendit mihi Dominus Deus: Ecce uncinus pomorum, & dixit. Quid tu uides Amos? Et dixi. Vncinum pomorum. Et dixit Dominus ad me: Venit finis super populum meum Israel. Non adijciam ultra, ut pertranseam eum. Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus Deus. Multi morientur, in omni loco projicietur silentium.

In Hebraeo habentur hic duae dictiones, in prolatione similes, uerū significatione differentes. Prima est **Kuz**, & significat proprie ficus, et nonnulli pomū interpretantur. Secunda, **Ketz**, & significat finem, quā etiam quidam pronunciant sic, **Kuz**. Est quoque & hic alia dictio, scilicet, **Chelus**, canistrum seu calathum significās: unde et iuxta Hebraeos sic debet legi hic textus: Et ecce calathus uel canistrum ficorum. Quod si quis contendit, habere iuxta uulgatā editionem, uncinum pomorum, quod est instrumentum quo trahuntur rami arborum ad fructus carpandos, tum sic accipiet, quod sicut uncino fructus fiunt proximiores, quo facilius capiuntur, ita Deus Israelitas uolebat exponere hostibus capiendos. Verū non tam congruit haec enarratio, quā si iuxta Hebraicā simplicitatem aliud dicamus. Proinde nihil morabimur, quid alij dixerint, sed iuxta ipsū Hebraeum textum aliud sentiemus, nempe, quod sit allusio uocabulorum, quemadmodum si quis respicienti syllā plenam arboribus, quae populi adpellantur, diceret: Quod

COMMENTAR. CAPVT VIII. 69

adspicis? Cui ille: Hanc insignem populorum syluam. Rursumq; alius, sumpta occasione à nomine arborum præditarum, de uarijs totius orbis gentib; loqueretur, dicens: O quam præclaram, admirabilem, & hac quam adspicis absq; similitudine insigniorem populorū syluam, Deus Opt. Max. in toto orbe creauit, plantauit, et accrescere fecit. Sic & intelligendus est hic locus, quem ex editione Græca aut Latina capere nō possumus, nisi simul præscriptæ duæ Hebrææ dictiones ponantur.

Igitur Amos seruo suo hæc ostēdit deus. Vidit Kitz. i. ficorū canistrum seu calathū. Et ait illi Deus: Quid tu uides Amos? Cui ille: Calathū Kitz. i. ficorum. Tum Dominus sumpta occasiōe ab hoc uocabulo Kitz, de Ketz siue Kitz id est, sine Israël prophetauit, dicēs: Venit Kitz, hoc est, finis, super populum meū Israël. Sensus est: in proximo est destructio eius, nec ultra differetur. Nam tempus quo illos ab aeterno punire decreui, in ianuis est. Israël enim transferetur in Assyrios: Iudas uero in Babylonem. Non adijciam ultrā, ut pertransēā eum, hoc est, nolo ultrā conuere ad eorum impietates, illasq; impunitas relinquere & præterire. Et eo tempore quo uos puniam, stridēbunt cardines templi, dum rumpetur & corruet, cum urbe Hierusalem, multiq; morientur, et alij in captiuitatem ducentur: tamq; grauis erit tribulatio, ut procul futurum sit ab omni loco silentiū, pax, tranquillitas, q; omnia præ maloriū acerbitate, sint gemitibus ploratibusq; replenda.

PARS SECVNDA.

I 9 Audite

Audite hoc qui conteritis pauperem, & deficiere facitis egenos terræ, dicentes: Quando transibit messis, & uenundabimus merces: & sabbatum, & aperiemus frumentum: & imminuamus mensuram, & augeamus siclum, & supponamus stateras dolosas, ut possideamus in argento egenos, & pauperes pro calciamentis, & quisquilias frumenti uendamus. **I**urauit Dominus in superbiam Iacob. **S**i oblitus fuero usque in finem omnia opera eorum: Nunquid super isto non commouebitur terra, & lugebit omnis habitator eius: Et ascendet quasi fluuius uniuersus, & eiicietur, & defluet, quasi riuus Aegypti.

Per hunc Prophetam, hominem alioqui tyrannidis Principum ac diutum negotiatorum expertum, illorum insanias sepe descripsit & arguit spiritus sanctus, ut toto eius libro est uidere. Dicit autem hoc loco specialiter, aduersum eos, quod pauperes contererent, & ad defectum cogere, insatiabili suæ cupiditatis uoragine. **T**am enim ardebant ad terrena undelibet congreganda, ut ea causa nihil quantumlibet impium non tentarent. **O**diebant tempus messis & abundantie, ut alio tempore ueniente, merces carius uenundarent. **C**laudebant horrea frumenti, usque in caristie dies. **O**diebant sabbata, quibus a mercatione cohibebantur. **I**minuebant mensuras, augebant siclum, id est, precium, & stateras dolosas iustis supponebant.

COMMENTAR. CAPVT VIII. 70

ponebant, quibus & mercando utebantur, maioribus emendo, minoribus uendendo. Agebantq; modis omnibus, ut debita pecunia, ac pro calciamentis, hoc est, quauis re uilissima, adstrictos pauperes possiderent, et illis ad omne obsequium uterentur. **N**i merces & frumenta corrumpabant, & quisquitas eorum, hoc est, purgamenta, & nihil ualentia, pro optimis uendebant. **E**t quid est quod non tenet, in suum interitum, auara incredulorum mens? **N**am quia **D**eo minime implentur, nec illi (qui solus mentem satiat) herent, insatiabili huius seculi auaritate, ad omnia quantumlibet horrenda pelluntur.

N sunt infidelis pectoris, acerbissimi & execrabiles fructus, quos etiam nostro seculo, in pseudocredentibus et hypocritis innumeris, uniuersis maxime, qui ad **P**apae factionem spectant, manifestius horrendiusq; uidemus, quam omnibus qui nos praecessere diebus. **N**unquam enim tam horrenda facta fuisse legimus, sicut ea, quae ab **A**ntichristis sumus, & ab eis quasi pro sanctis legibus sunt decreta, etiam contra apertissimam **C**hristi iussionem, ut de usuris sub pensionum aut emptionis cesuum abominabili pallio clarum est cernere. **N**i proinde non sustinent ueritatis eloquia, quod eisdem eorum insanie retegantur. **C**ui tamen, quantumuis contradicant, non praeualebunt. **N**am ueritas **D**eī omnia uicit, et manet in eternū. **P**sal. 110.

Igitur eiusmodi tyrannis ac rapacibus domus **I**sraël, praecipit ut audirent **D**omini contra se iudicium exquisitum: iurauit, inquit, **D**ominus in superbiam **I**acob, siue **I**sraël.

FRANC. LAMB. IN AMOS

Israël. Sensus est, quod definierit, hoc est, iudicium immutabile decreuerit, contra superbiam eorum, qui Deo contempto, & non habito proximorum respectu, supra omnes erigere se ipsos uolebant. Nos namq; deprimere & humiliare definierat. Enimvero, proprie iurare in alicuius superbiam, est de eius abiectione & humiliatione definire. Tale autem iuramentum Domini inuariabile est, sicut & sempiternum.

Ait deniq;: Si obliuiscero &c. Multis locis egimus, de eo quod Deus obliuisci aut recordari dicitur, idcirco nunc paucis id tractare sufficiat. Operum impiorum Deus obliuisci dicitur, cum non punit: recordari autem cum punit. Dicit ergo: Si oblitus &c. Qu. di. Eorum minime obliuiscar, non puniendo, sed recordabor, puniendo. Nunquid super hoc non commouebitur terra, et lugebit omnis habitator eius? Sensus est, Ob prescriptas impietates, terra Israël commouebitur, desolabitur, euergetur, omnisq; eius habitator, lugebit, contristabitur, adfligetur. Nam totus populus, ascendet à terra sua, magno impetu, sicut si totus fluius ascenderet à loco suo, & eijciatur, & defluet, in captiuitatem, sub Assyrijs, quasi riuus Aegypti, hoc est, cito & rapidissime, hoc habes apertissime. 4. Regum. 17. Nam sub Osee Rege Israël, mira uis, translatus fuit in Assyrios.

P A R S T E R T I A.

Eterit.

Et erit in die illa, dicit Dominus, occidet sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. Et conuertam festiuitates uestras in luctum, & omnia cantica uestra in planctum. Et inducam super omne dorsum uestrum saccum, & super omne caput caluitium. Et ponam eam, quasi luctum unigeniti, & nouissima eius, quasi diem amarum.

Non est intelligendum ad literam, solem in meridie, descendisse in occasum, sed forsitan non fuerit perperam dictum, si quis eo tempore, solem radios in meridie abscondisse adfirmet. Verum ego id minime adsero, magis autem puo, per meridiem prosperitatem, & per tenebras mala significari. Erant quippe in quodam prosperitatis meridie filij Israël, antequam in eos Assyriorum uenisset exercitus. Dum autem in nihil tale sperantes subito irruit, et cuncta uastauit, quasi tenebrae in meridie factae fuerunt, & lux prosperitatis in noctem uersa fuit.

Ad hanc quoque aduersitatis noctem spectabat, quod illorum festiuitates & cantica, in moerorem & planctum uersa erant. Et saccis operiti fuere, ac capitibus rasi ab hostibus: Aiunt enim, quod sic olim captiui ducebantur. Ego potius arbitror, quod ipsimet praeter tristitia, & capita tonderent, & saccis, id est, uilissimis induerentur.

Et ponam eam &c. hunc locum, quidam de Christi passione

FRANC. LAMB. IN AMOS

perperam enarrant. Nimirum hic est unicus huiusle-
ci sensus, quod Deus comminabatur, diem euer-
sionis Israël, tot malis se impleturum, ut illos ad luctum, quasi su-
per unigeniti morte compelleret, quodq; totus ipse dies
illis usq; in finem futurus erat amarissimus.

Obscrua id fuisse commune Prophetis, ut dolores uehe-
mentissimos, luctui unigeniti compararent.

P A R S Q V A R T A.

Et ecce dies ueniunt, dicit Dominus, & mit-
tam famem in terram, non famem pan-
nis, neque sitim aquæ, sed audiendi uer-
bum Domini. Et commouebuntur à mari
usque ad mare: & ab Aquilone usq; ad Ori-
entem circumibunt, querentes uerbum Do-
mini, & non inuenient.

Posteaquam de externis Israël malis, & eisdem gra-
uissimis prophetauit, illud quod omnium longe gra-
uissimum est prænuñciat, nempe, uerbi sancti dese-
ctum, quo solo fidelium anime reficiuntur, & illi creden-
tes uiuunt. Næc fuit grauisima omnium plagarum, quas
immisit Dominus Israëlitis, in Assyrios translatis. Quia
enim in proprijs terris, noluerunt audire Prophetas Dei,
absq; illis in terris alienigenarum habitare coguntur.

Per id autem, quod ait. Et commouebuntur &c. signifi-
ficatur

ficatur quod nullibi quam: unlibet circumirent, inuenirent sermonem Dei pure nunciari. Recte uero famem et sitim, hanc uerbi indigentiam uocat, quod nullus unquam tam esuriat & sitiatur, corporis cibos ac pocula, sicut anime electorum uerbum ipsum. Denique, neque cibus aut potus, neque aliud quiduis, nobis est plus illo necessarium, quod mox illo deficiente, non nisi mors et perditio esse possit.

Hæc est terribilis & expauescenda maledictio, terreni disimumque flagellum, cui heu multis sæculis totus orbis subiicitur, & obnoxius fuit. Quæsitum namque fuit ipsum uerbum, & in hunc usque diem, ipsum quantumuis ad id uigilaremus, circuiremus, niteremur, non reperimus. Et indubie non minus de præteritis errorum diebus, hæc propheta capitur, quam de temporibus ante Christum natiuitate enim de Israelitis iuxta carnem, intelligenda est, ut tamen ipsam ueritatis famem in toto orbe futuram prænunciaret. Vbi obsecro, aliquot annis post Apostolos, ipsa ueritas fuit sincere annunciata? Quis est scriptor uerbum, ea qua opus est puritate docuit? Nonne impurissimæ hominum doctrine, & execrabilis mundi sapientia, omnem doctrinæ Christi dulcedinem amaricarunt, omnem pulchritudinem sedarunt & gloriam subobscurarunt? De quibus multa tractauimus alijs locis, maxime autem libro de sacro coniugio, prioris positione, in qua Antithesim, uerbi Dei et inuentorum hominum scripsimus.

At tempus amabilissimum redijt, quo famem quam immiserat, temperare dignatur, sed qui sunt ex Antichristi coniuratione,

FRANC. LAMB. IN AMOS

coniurationem, nolunt ut Dei populus uerbi sancti pane reficiatur. **O** seuissimam ac brutaliſſimam gentem, quæ à sordibus mendaciorum, neq; surgere uult, neq; alios surgere permittit. Sed quid facit omnipotens Deus? sollicitat populorum uerbum suum famentium corda, ut omnes eiam Principes, illis interdicens ipsum uerbum, à se propellere uelint, ut qui per idem uerbum, Deum nolunt regnare in populo suo, ipsi quoq; à suis sedibus expellantur.

Mirabilis Deus in iudicijs suis. Ego causam eorū, qui non nisi in mendacio uerbum suscipiunt, ex eo non spiritus sed carnis libertatem querentes, huiusmodi agere uolo, quàm modis omnibus detestor. Verū neq; Antichristorum Principum, eorum uidelicet, qui sub pallio uis gladij, à Deo constituti, contra Deum Opt. Max. ac ueritatem eius insaniunt, execrabiles conatus, pro iustis habebō. De his maxime Principibus loquor, qui pro Christianis à cunctis haberi uolunt, cum nihil minus sint. At de his nonnulla, & in Epistola, huic libro præmissa egimus, & in *Tone* allegorij, Deo propitio agemus.

Quid dicent ad hanc Prophetiam, Antichristus & Propheta eius? Opponunt nobis, ut probent eorum mendacia fuisse ueritatem Dei, quod non potest deficere Ecclesie fides, quod Christus nō deseruit Ecclesiam ipsam, qui deseruisset, si aliena à pietate doceri permisset. **O insignis argumentum, dignum sophistis illis stupidiſſimis, admiratissimisq; hostibus Christi. Quis nostrū ait defecisse Ecclesie fidem, aut illi Christum non adfuisse? Sed cæci illi fuerunt**

ciunt e Satane synagoga Ecclesiam Dei, putantes eam si-
 tam, in Papa, Cardinalibus, Episcopis eius, Monachis, Sa-
 crificis, et alijs id genus idolis mundi. O quam pulchram
 Christi Ecclesiam, sine macula & impietate. O quam be-
 ne de ea dici potest: Tota pulchra es. Nonne rectius, sicut
 & uere est, dicitur, Ecclesia malignantium, Satane syna-
 goga, spurcissima, scedissima, damnatissima, execrabilis-
 sima, carnalissima, plenaq; omni peccato. Certe in hac
 Ecclesia nulla omnino est Dei fides. At in electis Dei est
 uera fides, nunquam deficiens, in Ecclesia eorum, etiam si
 ex ipsis multi alquando absque fide sint. Quia uerunta-
 men eos perire impossibile est Ioan. 10. q. ex ouibus Chri-
 sti sint, ideo fit in eis Dei misericordia, ut uere credant. E-
 orum autem fides in Dominum pura est, etiam si speciali-
 ter in multis, quid eos credere oporteat, ignorent. Sem-
 per enim animo dicunt illud Psal. 6. & 107. Paratum cor
 meum Deo, paratum cor meum. Credunt namq; in Do-
 minum **IESVM** Christum, pro fidelium salute natum &
 passum, et inde salui fiunt, etiam si in alijs aberrant. Nam
 quod aberrant, illis minime imputatur, quod ex animo no-
 errent, paratiq; sint semper ueritatem edoceri: imo & id
 toto corde querunt & concupiscunt. Mirabilis Deus in
 Sanctis suis, quos ob fidei synœritatem, etiam in medio for-
 nacis ignorantia & errorum seruat, non minus quam Si-
 drac, Misac, & Abdenago, in medio ignis. Hi sunt de qui-
 bus scriptum est: Beatus uir cui non imputauit Dominus
 peccatum. Psal. 32. Et his adest Christus, uigilatq; super e-

K os iis

FRANC. LAMB. IN AMOS

os indefessus & peruigil, non dormit, neque dormitat eos
custodiens, ne inter quosuis errores dispareant. Sic saluos
factos fuisse non dubitamus, Diuum Franciscum, Domini
cum, Benedictum, Hieronymum, Augustinum, Bernardum,
& similes. Quod si quis nos putat illis esse iniurios,
uideat eorum scripta, & reperiet, quam sepe se multa in
ignorasse scripserunt: quod uel in solis Hieronymo & Au
gustino maxime deprehendes, quorum iudicia in scripturis
sequi, nonnulli putant necessarium, non uidentes, q. neque
etiam ipsi, pro necessarijs sua commentaria tradiderunt.
Demum neque ipsi proprio testimonio certi erant, de his
que sepe docebant, imò erant maxime perplexi, quod &
faterentur. Quomodo ergo ad illa cogemur, unde non nisi
perplexi efficiamur? Et uere ipsi noluerunt eorum scri
ptis fidem tribui, nisi quatenus testimonium habere pote
rant à literis sacris, que sola absq; iudicio legēda sūt, etiā
si non omnia capiamus. Nam omnium hominum alia scri
pta, tam nostra, quàm eorum qui nos præcesserunt, legē
da sunt cum iudicio, quod à diuinis literis procedat.

Negant nihilominus Antichristi Prophetæ præscri
ptum iudicium Domini, quo nūsit in terram uerbi sacrat
tissimi sanem. Certe à mundi principio non defuit Eccle
siæ fides sicut neq; ipsa Ecclesia in electis sita, non defuit à
mundi constitutione, & illi nunquam defuit spiritus Chri
sti, nec deficiet usq; in finem. Verum electos à reprobis,
non facies rerum externarum, sed ipsa Dei gratia diuidit.
Et hæc

Et hæc gratia, etiam absque omnium mysteriorum Scri-
pturæ cognitione est. Nimirum illam Deus tribuit, sicut
et quando, ac quantum uult. Et quemadmodum spiritus
fidei, non defuit, nec deesse potest in Ecclesia Dei, ita
in Synagoga reproborum, nunquam defuit, nec deesse
potest spiritus incredulitatis. Et cum pauci sint electi, et
tiam ex uocatis, et paucorum sit uera fides, spiritus men-
dacijs, qui in maxima incredulorum multitudine fuit,
tam præualuit in orbe, ut etiam aberrarent post eum san-
cti Dei, per ignorantiam, et sic iudicantur Deo. Verum
in errorem haudquaquam missi fuerunt, hoc est, toto
corde illi minime adqueuerunt, et parati erant, imò
cupiebant semper doceri perfectiora. Ego pro re per-
suasissima habeo, nullum unquam electorum fuisse, qui
pleno corde adqueuerit mendacijs Antichristi. Et fate-
or olim me in eisdem semper fuisse dubium, quantumlibet
de ipsis tractarim, docuerim, ac scripserim, sed per i-
gnorantiam aberrau, donec mei fuit misertus DOMI-
NVS, et sensim agnouit lucem ueritatis suæ, errorum-
que tenebræ abierunt.

Fuit ergo huius uerbi fames, et erroris spiritus, et
tiam in electis, sed ob præscriptam fidei simplicitatem, in-
ipsi errores haudquaquam illis fuisse imputati. Et iuxta
Prophetæ huius uaticinium, non fuit in toto orbe inuenta
ueritatis prædicatio, diebus plurimis, quæ tandem hoc se-
licissimo seculo inuenta est, sinum misericordiæ suæ ape-
riente Deo. Vch, perditio, et interitus ppellentibus can-

K 2 Nonnul-

FRANC. LAMB. IN AMOS

Nonnulli præscriptam de fame uerbi prophetiam, de
solis israelitis ac eorum terra dicunt enarrandam, sed ab-
sit, ut quod in genere dictum est, aliter quam uelit ipsa te-
xus simplicitas, capiamus. Nimirum hic locus à mari us-
q; ad mare, nõ de mari mediterraneo, ac mari Galilææ ca-
pitur, sed modus est loquedi, quo omnis terra significatur.

In die illa, deficient uirgines pulchræ, & adu-
lescentes in siti, qui iurant in delicto Samariæ,
& dicunt: **Viuit Deus tuus Dan,** & ui-
uit uia **Bersabeæ.** Et cadent, &
non resurgent ultra.

Non de aliqua siti corporea, ut nonnulli uoluerunt, hic
locus est enarrandus, sed de perniciosissima uerbi Dei sen-
ti, quam præcedente uersu uenturam dixit. Ait ergo:
In die illa, id est, cum captiuati fuerint israelitæ, à quo
tempore in eis coepit ipsa fames, Prophetis ab eis, Deo
iudicante, ablati, uirgines pulchræ & adulescentes, qui
nunc iurant in delicto Samariæ, id est, uitulorum cultus,
qui maxime à Regibus israel qui regnabant in Samaria,
fuit excogitatus. Dicuntq;: **Viuit Deus tuus Dan,** nempe
pe uitulus. Enimvero è duobus unus ibi positus fuit, ter-
tio Regum duodecimo. Et uiuit uia **Bersabeæ,** que erat in
israel, ad differentiam **Bersabeæ iuda,** de qua tertio Re-
gum decimonono: **Uenit Helias in Bersabeæ iuda.** Por-
ro in **Bersabeæ israel,** uigebat **Idolorum cultus,** & ob id
iurabant per uiam **Bersabeæ.** Dictæ, inquam, uirgines
& adules

COMMENTAR. CAPVT VIII. 75

et adulescentes, hoc est, omnes utriusque sexus, qui abiecerunt **DOMINUM** fiduciam, scilicet, hoc est, defectu ueritatis peribunt.

Qui autem potissima euerfionis Israel causa fuit, idololatria, ideo mox subiungit: **Et cadent** &c. Quasi diceret: Propter ipsam idolorum abominationem, sic cadet ipsorum regnum, ut nunquam sit restituendum, sicut neque fuit. Quid putas obsecro, o lector fuisse hoc iuramenti per delictum Samariae, crimen, quam quod toto miserabili errorum seculo obseruatum est, nempe, quod iurauit illic per idolum huius templi uel illius, et adseruimus dicta nostra testimonio mendaci, deo spreto. Ille iurauit in brachio **Anthony**, alius in capite **Iohannis**, alius autem in aliud quiddam quod inuocauit, et in quod fiduciam habuit, quae in solum **Deum** est habenda, et qui solus est inuocandus. Et quis enumeraret abominationes, quae in hunc usque diem, sub **Antichristo** fuerunt? Quid nobis cum tot idolis? Profecto haec fuit potissima sumis praescriptae ratio, quod mendacium dileximus, et **Idola Dei** uice coluimus, et nihilominus interim uoluimus pro credentibus haberi, non minus hypocrisis, quam factis **Deo** abominabiles. **Idola** autem nostra fuerunt, omnia in quae fiduciam habuimus, quam soli **Altissimo** debebamus.

CAPVT NONVM.

Summarium capituli. **Primo**, duarum tribuum et templi euerfio.